

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1 *Titlul proiectului de act normativ*

Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală și a Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară

Secțiunea a 2-a *Motivul emiterii actului normativ*

1. Descrierea situației actuale

Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală a intrat în vigoare la data de 1 februarie 2014. Ulterior acestei date, Curtea Constituțională a fost sesizată cu mai multe excepții de neconstituționalitate invocate în legătură cu texte din Codul de procedură penală, unele dintre aceste excepții fiind admise.

Punerea în acord a Codului de procedură penală cu majoritatea acestor excepții de neconstituționale a fost realizată, de altfel, printr-o intervenție legislativă recentă, și anume Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 389 din 23 mai 2016.

Ulterior intervenției legislative menționate, prin Decizia nr. 540 din 12 iulie 2016¹, Curtea Constituțională a decis faptul că soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art. 434 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură penală, care exclude deciziile pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, ca instanță de apel, dintre hotărârile judecătorești care pot fi atacate cu recurs în casație, este neconstituțională.

Astfel, *de lege lata*, art. 434 din Codul de procedură penală reglementează hotărârile supuse recursului în casație

¹ https://www.ccr.ro/files/products/DECIZIA_540.pdf.

după cum urmează :

„Art. 434. - Hotărârile supuse recursului în casație

(1) Pot fi atacate cu recurs în casație deciziile pronunțate de curțile de apel, ca instanțe de apel, cu excepția deciziilor prin care s-a dispus rejudecarea cauzelor.

(2) Nu pot fi atacate cu recurs în casație:

a) hotărârile de respingere ca inadmisibilă a cererii de revizuire;

b) hotărârile de respingere a cererii de redeschidere a procesului penal în cazul judecării în lipsă;

c) hotărârile pronunțate în materia executării pedepselor;

d) hotărârile pronunțate în materia reabilitării;

e) soluțiile pronunțate cu privire la infracțiuni pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate;

f) soluțiile pronunțate ca urmare a aplicării procedurii privind recunoașterea învinuirii;

g) hotărârile pronunțate ca urmare a aditerii acordului de recunoaștere a vinovăției.

(3) Recursul în casație exercitat de procuror împotriva hotărârilor prin care s-a dispus achitarea inculpatului nu poate avea ca scop obținerea condamnării acestuia de către instanța de recurs în casație”.

Din considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 540/2016 reiese faptul că „dispozițiile de lege criticate nu asigură existența remedului pentru cazul încălcării legii și creează un vid de reglementare în ceea ce privește desființarea deciziilor nelegale pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție ca instanță de apel - decizii prin care s-a soluționat fondul cauzelor -, lipsind, pe de o parte, procurorul de pârghiile necesare exercitării rolului său specific în cadrul procesului penal, iar, pe de altă parte, părțile de posibilitatea apărării drepturilor, a libertăților și a intereselor lor legitime.”

Pe cale de consecință, se impune o intervenție legislativă

	<p>expresă asupra Codului de procedură penală, având în vedere faptul că de la data publicării acestei decizii în Monitorul Oficial, potrivit art. 147 alin. (1) din Constituția României:</p> <p>„(1) Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.”</p> <p>Or, în absența unei intervenții legislative exprese, după publicarea Deciziei nr. 540/2016, calea de atac extraordinară a recursului în casație nu va mai putea fi exercitată efectiv, ca urmare a suspendării de drept și, ulterior, a încetării efectelor juridice a art. 434 alin. (1) C.p.p., și, pe cale de consecință, a inexistenței unei reglementări privind hotărârile judecătorești care pot fi atacate cu recurs în casație. În plus, prin raportare la Decizia nr. 540/2016, <i>de lege lata</i> nu există reglementări privind completul căruia îi revine competența de a judeca un recurs în casație împotriva unei decizii pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, ca instanță de apel, și nici în ceea ce privește compunerea respectivului complet.</p> <p>În acest context rezultă cu claritate faptul că prevederile art. 434 alin. (1) C.p.p., declarate neconstituționale prin Decizia nr. 540/2016, nu sunt susceptibile de a fi aplicate în absența unei intervenții legislative exprese.</p>
<p>2. Schimbări preconizate</p>	<p><i>De lege lata</i>, Codul de procedură penală nu conține o reglementare a recursului în casație exercitat împotriva deciziilor pronunțate de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție și de Completele de 5 judecători, ca instanțe de apel, iar Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară nu reglementează competența Completelor de 5 judecători de a soluționa recursuri în casație.</p> <p>Inexistența reglementării recursului în casație declarat împotriva deciziilor pronunțate de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție și de Completele de 5 judecători, ca instanțe de apel, conduce la imposibilitatea exercitării dreptului de a declara recurs în casație împotriva deciziilor</p>

Secției penale și ale Completelor de 5 judecători de către persoanele judecate în apel la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În scopul asigurării dreptului, recunoscut recent de către Curtea Constituțională, persoanelor de a exercita calea extraordinară de atac a recursului în casație împotriva deciziilor pronunțate de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție și de Completele de 5 judecători, ca instanțe de apel, se impune realizarea, în regim de urgență, în Codul de procedură penală și în Legea nr. 304/2004, a cadrului legal care să permită exercitarea recursului în casație de către persoanele judecate în apel la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție, inexistența cadrului legal care să permită aplicarea Deciziei Curții Constituționale nr. 540 din 12 iulie 2016 constituind o situație extraordinară a cărei reglementare nu poate fi amânată, în sensul art. 115 alin. (4) din Constituție.

Totodată, este de semnalat faptul că, prin Decizia Curții Constituționale nr. 432 din 21 iunie 2016, instanța de contencios constituțional a stabilit că dispozițiile din Codul de procedură penală cuprinse în art. 436 alin. (2), art. 439 alin. (4¹) teza întâi și art. 440 alin. (2), cu referire la mențiunile care decurg din obligativitatea formulării cererii de recurs în casație prin avocat, sunt neconstituționale. Având în vedere faptul că întreaga instituție a recursului în casație este reevaluată legislativ prin prezentul demers, se impunea, pe cale de consecință, și punerea în acord a Codului de procedură penală cu această decizie a contenciosului constituțional. Astfel, în conformitate cu Decizia Curții Constituționale nr. 432 din 21 iunie 2016, se impune eliminarea condiției privind exercitarea recursului în casație prin avocat din reglementarea căii extraordinare de atac, în scopul asigurării dreptului de a declara recurs în casație, cu respectarea accesului liber la justiție prevăzut în art. 21 din Constituție.

Pentru motivele prezentate mai sus, se impune modificarea art. 434 alin. (1), art. 437 alin. (1), art. 439 alin. (4¹), art. 440 alin. (2) C.p.p., completarea art. 439 și 440

	C.p.p. și abrogarea alin. (2) al art. 436 C.p.p. De asemenea, art. 24 din Legea nr. 304/2004 se modifică, iar art. 31 este completat, pentru reglementarea expresă a competenței Completelor de 5 judecători de a soluționa recursuri în casație.						
3. Alte informații							
Secțiunea a 3-a Impactul socioeconomic al proiectului de act normativ							
1. Impactul macroeconomic	Nu este cazul.						
1¹. Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat	Nu este cazul.						
2. Impactul asupra mediului de afaceri	Nu este cazul.						
3. Impactul social	Nu este cazul.						
4. Impactul asupra mediului	Nu este cazul.						
5. Alte informații	Nu este cazul.						
Secțiunea a 4-a Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)							
Indicatori	Anul curent	Următorii 4 ani				Media pe 5 ani	
1	2	3	4	5	6	7	
1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus din care: a) buget de stat, din acesta: (i) impozit pe profit; (ii) impozit pe venit b) bugete locale, (i) impozit pe profit	Nu este cazul.						

c) bugetul asigurărilor sociale de stat						
(i) contribuții de asigurări						
2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care:	Nu este cazul.					
a) buget de stat, din acesta:						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
b) bugete locale						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
3. Impact financiar, plus/minus, din care:						
a) buget de stat						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
b) bugetele locale						
4. Propuneri pentru acoperirea creșterii bugetare						

5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare						
6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificării veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare						
7. Alte informații	Nu este cazul.					
<i>Secțiunea a 5-a</i> <i>Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare</i>						
1. Măsurile normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ: a) acte normative în vigoare ce vor fi modificate sau abrogate, ca urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ; b) acte normative ce urmează a fi elaborate în vederea implementării noilor dispoziții.	Nu este cazul.					
1¹. Compatibilitatea proiectului de act normativ cu legislația în domeniul achizițiilor publice	Nu este cazul.					
2. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în cazul proiectelor ce transpun prevederi comunitare	Nu este cazul.					
3. Măsurile normative necesare aplicării directe a actelor normative comunitare	Nu este cazul.					
4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene						

5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente	
6. Alte informații	Nu este cazul.
Secțiunea a 6-a Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ	
1. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate	
2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea, precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de proiectul actului normativ	Nu este cazul.
3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr.521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative	Nu este cazul.
4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente	Nu este cazul.
5. Informații privind avizarea de către: a) Consiliul Legislativ b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării c) Consiliul Economic și Social d) Consiliul Concurenței e) Curtea de Conturi.	Prezentul proiect de act normativ a fost avizat favorabil de Consiliul Legislativ prin avizul nr. 1027/2016. Consiliul Superior al Magistraturii a transmis adresa nr. 22803/2016.

6. Alte informații	Nu este cazul.
<p><i>Secțiunea a 7-a</i></p> <p><i>Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ</i></p>	
1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ	
2. Informarea societății civile cu privire la eventualele impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice	Nu este cazul.
3. Alte informații	Nu este cazul.
<p><i>Secțiunea a 8-a</i></p> <p><i>Măsuri de implementare</i></p>	
1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale – înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente	
2. Alte informații	Nu este cazul.

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală și a Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

PRIM – MINISTRU

DACIAN JULIEN CIOLOȘ

